

Kako Bosna i Hercegovina kaska za susjedima u tranziciji energetskeg sektora, to utiče i na napredovanje susjeda, jer su energetske projekti uglavnom regionalnog karaktera. Dok su zemlje Evropske unije (EU) zacrtale maksimalno smanjenje termoelektrana na fosilna goriva do 2038. godine, u BiH još uvijek nema dogovora oko usvajanja Zakona o električnoj energiji i gasu na državnom nivou.

Iz Energetske zajednice poručuju da će zemlje koje ne budu intenzivno radile na uvođenju energetske obnovljivih izvora ostati nerazvijene, a najvišu cijenu te nerazvijenosti plaćaće građani. Sve to je rečeno, između ostalog, na Petom energetskeg samitu, koji se održava pod pokroviteljstvom američke, njemačke i britanske vlade u BiH.

BiH nije ispunila uslove na koje se obavezala potpisujući ugovore sa Energetskeg zajednicom. Umjesto usvajanja zakona i provođenja strategija iz energetskeg sektora, nedavno je dogovorena i izgradnja Bloka 7 termoelektrane Tuzla, koji će raditi na ugalj, što je izazvalo kritike i EU i Energetske zajednice.

“Potrebno je da se usvoji zakon na državnom nivou o regulatoru prenosu i tržištu električne energije i prirodnog gasa u BiH, da se usvoje amandmani na Zakone o energetskeg efikasnosti u oba entiteta kako bi se obuhvatile obligacione šeme energetske efikasnosti i druge zahtjeve Energetske zajednice, da se izvrši imenovanje uprave u Elektroprenosu na transparentan način i u skladu sa zakonom te da se započnu reforme u drugim poljima uključujući obnovljive izvore energije”, naveo je Ambasador Ujedinjenog Kraljevstva u BiH Matthew Field.

No, neki od bosanskohercegovačkih političara kažu kako međunarodna zajednica treba imati u vidu specifičnosti BiH i prolongirati rokove za ispunjavanje određenih uslova.

“Mi smo ušli u taj proces, predstoji nam još jako puno posla, prije svega da sredimo energetske sektor, ne samo kroz zakone, nego i da ga restrukturiramo. Znamo da imamo bolesne rudnike u momentu kada ih treba napuštati odnosno depresirati. Stoji činjenica da ne možemo brzo izvršiti tu konverziju na obnovljive izvore”, kaže premijer Federacije BiH Fadil Novalić.

Premijer Republike Srpske (RS) Radovan Višković zatražio je razumijevanje za određene segmente jer, kako kaže, BiH ne može tako brzo da implementira neke direktive, već joj je potreban prelazni period.

Direktor Sekretarijata Energetske zajednice Janez Kopač kaže kako Energetska zajednica neće nametati ni BiH, ni bilo kome drugom uslove koji su dobrovoljno prihvaćeni, te je objasnio da se sada shodno energetskeg tranziciji iscrtavaju nove karte razvijenog dijela svijeta. Države, koje budu kaskale za ostalima, ostaće dugoročno nerazvijene, kaže Kopač. “Moram da kažem da sam prijatno iznenađen da se počelo pričati o energetskeg tranziciji.

Bilo je krajnje vrijeme, iako, nažalost, BiH nije napravila one prve tranzicije a to je otvaranje tržišta. Sada cijela Evropa trči u drugu tranziciju, to je dekarbonizacija, to je izbacivanje uglja, odnosno fosilnih goriva, velika energetska učinkovitost itd. To je danas svjetski trend, koji će odlučiti ko će biti razvijena zemlja a ko će biti nerazvijena”, kaže Janez Kopač. Kopač objašnjava kako će zemlje, koje se više oslanjaju na fosilna goriva, na energetske neefikasnosti postati sve manje razvijene.

“To je nova granična crta na svijetu, koja će opredijeliti naše živote za sljedećih par generacija”, objašnjava on.

Bivši crnogorski premijer i ministar inostranih poslova, a sada konsultant, Igor Lukšić podsjeća da se energetska tranzicija, koja se očekuje od zemalja Jugoistočne Evrope, ne može posmatrati za svaku zemlju pojedinačno jer je većina projekata regionalnog karaktera. “U regionalnu saradnju nikada ne možete dovoljno ulagati. Mislim da je zato važno u takvim projektima konkretno pokušati. Englezi bi rekli ‘extra mile’, dakle, još jedan pokušaj nikad ne nedostaje. Pokušati usaglasiti. Mislim da je i Nacionalni energetske klimatske plan dobra prilika, uz već postojeću okvirnu strategiju, da se to pitanje vrati na sto ili pokuša usaglasiti u okviru BiH, a potom i sa susjednim državama”, kaže Lukšić.

Prema Lukšićevim riječima, važno je pristupiti tim projektima kroz regionalnu saradnju, zato što iskorištavanje hidropotencijala najčešće ne može ići jednostrano.

“Takvi su standardi, prosto vodotoci su takvi. Ono što nam nedostaje u našem regionu je realno sagledavanje koji su to hidropotencijali realni za korištenje”, dodaje on.

Na Energetskom forumu, koji se održava u Neumu i okuplja najeminentnije stručnjake iz oblasti energetike, predstavnici međunarodne zajednice održali su još jedan sastanak sa predstavnicima bosanskohercegovačke vlasti na kojem su dobili obećanja da će BiH, kad okonča formiranje vlasti na federalnom i državnom nivou, prionuti na ispunjavanje zacrtanih ciljeva kako bi uhvatila korak sa susjedima.

Izvor: slobodnaevropa.com